

Handreiking voor kerkenraden en gemeenteleden naar aanleiding van de synodebesluiten M/V

Inleiding

De Generale Synode van De Gereformeerde Kerken Meppel 2017 heeft ingrijpende besluiten genomen over Man/Vrouw en Ambt. De synode heeft de besluiten en de gronden aan de kerken toegestuurd.

Ook heeft de synode een brief aan de kerken gezonden waarin de besluiten worden toegelicht.

Daarna heeft de synode deputaten benoemd die de opdracht kregen om de besluiten toe te lichten in de plaatselijke kerken en classes en hulp te bieden bij het bezinningsproces in plaatselijke kerken en classes. Zij dragen de naam "Deputaten Man/Vrouw in de kerk".

Zowel de bovengenoemde besluiten en de brief met toelichting als de handreiking van de deputaten MVIK zijn te vinden op de website van de GKV.

Zoals bekend hebben deze besluiten een breed scala aan reacties losgemaakt. Van volledige instemming tot sterke afkeuring. Bij velen heerst echter verlegenheid en bij anderen onverschilligheid. Een aantal kerkleden, voor het merendeel predikanten, dat ernstig verontrust is over de inhoud van de synodebesluiten heeft het initiatief genomen om zich met elkaar te bezinnen. En om ook anderen, zowel kerkenraden als gemeenteleden behulpzaam te zijn bij de noodzakelijke bezinning waartoe ook de GS oproept. Met het oog daarop heeft de werkgroep "Handreiking" de handreiking opgesteld die u nu leest.

In onze werkwijze onderscheiden wij ons van de deputaten MVIK. Waar deputaten in hun handreiking vooral een procesmatige begeleiding van genoemde besluiten voorstaan, hebben wij als doel hulp te bieden bij het verantwoord reageren op de kerkelijke situatie die door deze besluiten is ontstaan en die velen in geestelijke moeite brengt. Daarbij richten wij ons zowel op kerkenraden als op individuele gemeenteleden. In de onderstaande handreiking bieden wij handvatten voor een bezinning op de inhoud van de synodebesluiten en hun gronden.

Handreiking

1. De GS heeft dus een aantal besluiten genomen rond man, vrouw en ambt. In de besluiten 5 en 6 heeft de synode uitgesproken dat er Schriftuurlijke gronden zijn om naast mannen ook vrouwen te roepen voor het ambt van ouderling en predikant. De gronden zijn bij de besluiten aangegeven.

De Kerkorde bepaalt in artikel F72 dat een besluit van een kerkelijke vergadering bindende rechtskracht heeft en direct in werking treedt, tenzij het besluit zelf een andere termijn vermeldt. Dat laatste heeft de synode niet gedaan. Ook is in artikel F72 bepaald dat de kerkenraden voor de uitvoering van de besluiten zorg dragen. In dit geval heeft de GS echter besloten (besluit 7) ruimte te geven aan de plaatselijke kerken om zelf te bepalen of en zo ja op welke wijze en wanneer ze in de lijn van de besluiten willen handelen.

Dat betekent dat alle kerkenraden zich uitdrukkelijk moeten bezinnen op twee vragen:

a. Zijn de besluiten van de GS en de daarvoor gegeven gronden werkelijk Schriftuurlijk?

Dat is de vraag naar de inhoud van de besluiten. De besluitvorming op de synode is immers gebonden aan de Bijbel, de belijdenis en de kerkorde (art. E62.4 Kerkorde).

b. Zullen wij handelen in de lijn van de genomen besluiten en zo ja, op welke wijze en wanneer?

Dat betreft de vraag hoe de besluitvorming in de kerkenraad plaatsvindt en op welke wijze de gemeente daarbij wordt betrokken.

2. Er zijn in de kerken, zowel bij kerkenraden als bij gemeenteleden, grote bezwaren tegen de verstrekkende besluiten van de GS. Die bezwaren betreffen de beide hierboven bij a. en b. aangegeven vragen. De handreiking bedoelt vanuit deze achtergrond kerkenraden en gemeenteleden houvast te geven bij het bezinningsproces zelf. Daarnaast kan zij ook bezwaarde gemeenteleden helpen in situaties dat hun kerkenraad besluit te handelen in lijn met de synodebesluiten. Daarom heeft een deel van de adviezen die in de handreiking worden gegeven betrekking op kerkenraden en een deel op gemeenteleden. Daarbij is de rode draad om overhaast handelen te vermijden en te bevorderen dat in alle gevallen beslissingen worden genomen die uitdrukkelijk vanuit de Bijbel worden gemotiveerd. Het is immers de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van kerkenraad en gemeente(leden) om te spreken en te handelen in gebondenheid aan de leer van de Bijbel (art. B7 en C48 Kerkorde).

3. Wij doen een oproep aan de kerkenraden om tot de volgende synode geen uitvoering te geven aan de besluiten 5 en 6 van het synodebesluit m/v:

- 3.1. Met de besluiten van de GS om vrouwen toe te laten tot alle kerkelijke ambten nemen we als kerken afscheid van bijna 2000 jaar wereldwijde kerkelijke praktijk, die gebaseerd was/is op de overtuiging dat Gods Woord daar geen ruimte voor geeft. Zo'n ingrijpend besluit moeten we niet binnen een paar maanden willen invoeren. Zelfs voor minder ingrijpende besluiten hebben we in het verleden meer tijd genomen (zoals bij de invoering nieuwe kerkorden, de doop van geadopteerde kinderen, invoering van nieuwe liederen). Het getuigt van liefde en wijsheid om tijd te geven voor bezinning
- 3.2. Tal van gemeenteleden zijn in gewetensnood gekomen omdat de besluiten naar hun overtuiging in strijd zijn met Gods Woord. De kerkenraad dient deze overtuiging vanzelfsprekend serieus te nemen, omdat het de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van kerkenraad en gemeente is om zich naar dat Woord te richten
- 3.3. Door nu geen uitvoering te geven aan de besluiten van de GS ontstaat er ruimte binnen gemeenten die broodnodig is voor bezinning, verootmoediging, nader tot elkaar komen, samen de Bijbel lezen en te bidden om de leiding van de Geest daarbij

- 3.4. Te verwachten is dat er van veel gemeenten revisieverzoeken zullen komen. Het getuigt van liefde en wijsheid om deze revisieverzoeken eerst af te wachten en te bespreken. Als een kerkenraad nu al de besluiten van de GS effectueert laat hij zien dat hij de revisieverzoeken niet serieus neemt
- 3.5. Op korte termijn invoeren versterkt bij bezwaarde broeders en zusters het gevoel dat een dergelijk kerkenraadsbesluit genomen is omdat de uitkomst bij voorbaat al vaststond
- 3.6. De synodebesluiten gaan niet alleen plaatselijke kerken aan, maar hebben ook grote impact voor het onderling samenleven als kerkverband. In een normaal functionerend kerkelijk leven ontvangen de kerken elkaars predikanten, ouderlingen (en diakenen) als voorgangers en medeambtsdragers in allerlei verbanden. Als deze besluiten worden doorgevoerd, gaan daarbij gevoelige en ingrijpende belemmeringen spelen. Het gezamenlijk optreden als kerken hebben we altijd heel belangrijk gevonden. Laten we elkaar dan niet voor voldongen feiten plaatsen
- 3.7. Het is jammer dat de synode deze besluiten niet in samenspraak met andere kerken (binnenland en buitenland) heeft genomen. Als we hun effectuering voorlopig uitstellen geven we ook ruimte aan het gesprek met onze zusterkerken in binnen- (CGK) en buitenland (ICRC-kerken)
- 3.8. In de samensprekingen met de NGK is op verscheidene plaatsen aan de NGK gevraagd om plaatselijk geen effectuering te geven aan het besluit van hun synode om vrouwen toe te laten tot het ambt van ouderling. Dat mogen we dan toch ook van zusterkerken binnen het eigen kerkverband verwachten?

4. Kerkenraden gaan verschillend om met de synodebesluiten. Kerkenraden kunnen op vier verschillende manieren reageren:

- 4.1. De kerkenraad besluit op Bijbelse gronden geen vrouwen tot de ambten toe te laten en gaat in revisie bij de volgende synode.
  - 4.1.1. Advies 1: geldt dat ook zonder meer voor het ambt van diaken of geldt dat vooral voor de desbetreffende besluittekst met de daarbij aangevoerde gronden?
  - 4.1.2. Advies 2: ook wanneer de kerkenraad al een standpunt heeft ingenomen, is het voor de opbouw en vrede van de gemeente van belang om samen met haar de synodebesluiten door te nemen en de gronden te toetsen (vergelijk de Joden te Berea: zij bestudeerden de Schriften om te zien of het inderdaad waar was wat er door Paulus gezegd werd. Hand 17:11). Een gemeente leeft bovendien niet op een eiland, maar is onderdeel van het kerkverband.
- 4.2. De kerkenraad besluit vrouwen tot alle ambten toe te laten

4.2.1. Advies 1: schort uitvoering van dit besluit op. Zie punt 3 van deze handreiking

4.2.2. Advies 2: bezwaarschriften niet formeel behandelen, maar inhoudelijk

4.2.2.1. De kerkenraad is verplicht besluiten van meerdere vergaderingen inhoudelijk te toetsen

4.2.2.2. Pastorale zorg is ook altijd ingaan op gewetensnood van mensen

4.2.2.3. Het gaat hier onder andere om de vraag: Hoe lezen we de Bijbel? God heeft zijn Woord aan de gemeente gegeven. Bijbellezen moet je samen doen, wil onderling vertrouwen blijven en mogelijk groeien. De synode beroept zich bewust op de Bijbel. Die Bijbelse gronden moeten we samen narekenen en toetsen (zie ook hier weer Hand 17:11). Een beroep op de synode ("die zal het toch wel weten") versterkt bij veel gemeenteleden het gevoel dat interpreteren van de Bijbel wordt overgelaten aan deskundigen en dat het gewone volk niet meer kan en mag meepraten

4.3. De kerkenraad neemt zelf een voorlopig standpunt in en gaat daarna in gesprek met de gemeente

4.3.1. Advies: goed luisteren naar de argumenten en gevoelens in de gemeente geeft de ruimte een standpunt te verdedigen

4.4. De kerkenraad neemt zelf nog geen standpunt in en gaat eerst het gesprek met de gemeente aan

4.4.1. Advies 1: de kerkenraad moet wel leiding geven aan het bezinningsproces

4.4.2. Advies 2: maak vanaf het begin duidelijk dat de kerkenraad eindverantwoordelijk is en een besluit moet nemen.

5. De moeite met de besluiten van de synode kan bij kerkenraden en kerkleden verschillend liggen. Het is goed om duidelijk in beeld te hebben waarmee men moeite heeft:

5.1. moeite met het resultaat (zusters in het ambt van diaken, ouderling of predikant)

5.2. moeite met de onderbouwing van de synodebesluiten

5.3. moeite met de manier waarop deze besluiten tot stand zijn gekomen

5.3.1. de door de GS van Ede benoemde deputaten hebben hun werk niet conform de hun gegeven opdracht uitgevoerd en het proces van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming op de GS van Meppel is mee ten gevolge daarvan onzorgvuldig verlopen (Kerkorde F71.1)

5.3.2. de zusterkerken, waaronder de CGK die nog heel recent in een zorgvuldig proces hun oordeel hebben gevormd, zijn bij de recente GKV-bezinning niet echt betrokken hoewel onze GS wist dat het voor hen een zaak van principiële gewicht was

5.4. moeite met het proces van implementatie waartoe de G.S. heeft besloten, te weten de

snelle invoering en het maken van ruimte voor principiële diversiteit binnen het kerkverband, gebaseerd op veronderstelde diversiteit van principiële 'lijnen' in de Schrift

5.5. moeite met de ernstige schade die door deze besluiten wordt aangericht, zowel voor het samen optrekken binnen eigen gemeenten en kerkverband als voor de gemeenschap met de zusterkerken (Kerkorde F73.1b; schorsing in ICRC; spanning met CGK).

6. Wat kunnen gemeenteleden doen, indien een kerkenraad besluit deze synodebesluiten als bindend te aanvaarden en in eigen gemeente in te voeren?

6.1. Wij hebben met elkaar afgesproken dat wij besluiten van meerdere vergaderingen als bindend zullen aanvaarden, tenzij blijkt dat een besluit in strijd is met het Woord van God, de belijdenis of de kerkorde (zie punt 1). Ook al hebt u er weinig hoop op dat u gehoor zult vinden, toch is het uw plicht om tegen het besluit van de kerkenraad – binnen zes weken (!) na de bekendmaking van het besluit (Kerkorde F73.2) – een goed gemotiveerd bezwaarschrift in te dienen waarin u aantoont dat deze besluiten in strijd zijn met het Woord van God en daarom schadelijk voor de opbouw van de gemeente (Kerkorde F73.1) met daarbij het verzoek tegen deze besluiten van de GS Meppel 2017 in revisie te gaan bij de volgende, zo mogelijk een vervroegde (!) GS

De werkgroepen revisie en hermeneutiek kunnen hierbij helpen (zie onze website www.bezinningmvea)

6.2. Zolang er revisieverzoeken lopen en de volgende synode nog niet bijeen is geweest, zullen we ter wille van de eenheid veel moeten willen dragen. Uitgangspunt is dan ook om uw kerkelijke gemeente niet zonder noodzaak te verlaten. Wij mogen de gemeente van Christus niet verdelen of scheuren. Dat doet ieder die volhardend afwijkt van wat ons door Christus en zijn apostelen is geleerd (zie CNT J. van Bruggen, op Rom. 16:17, vergelijk 6 : 17) en ieder die zich zonder noodzaak van haar afscheidt

- 6.3. Daarbij zal de norm altijd moeten zijn wat we samen over de kerk belijden in NGB artt. 27–29. Dat betekent dat vertrek uit de gemeente principieel verantwoord is als (uiteindelijk) blijkt dat het Woord van Christus niet meer het gezag heeft die het toekomt. De kerk is gebouwd op het fundament van apostelen en profeten. Wat te doen als het woord van de apostel van Christus (Paulus) niet meer relevant voor deze tijd wordt geacht?
- 6.4. Wij beseffen dat het aanvaarden van de bovengenoemde synodebesluiten meestal niet op zichzelf staat en dat een opstapeling van moeiten iemand terecht tot de overtuiging kan brengen dat hij/zij zich niet langer onder opzicht en tucht van een kerkenraad mag plaatsen. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging (NGB Art. 29) die wij in deze handreiking voor niemand kunnen maken, omdat de hierboven geformuleerde uitgangspunten gelden voor situaties die per gemeente beslissend kunnen verschillen.

7. Wat in geval van gewetensnood? Gewetensnood is een ernstige en moeilijke situatie waarvoor kerkenraden veel geduld en begrip moeten opbrengen (Kerkorde F72.4). Voor een kerkenraad geldt in die situatie met name:

- 7.1. Doe bezwaren als onder 6.1 bedoeld, niet af als 'verschillen van mening die er in de kerk nu eenmaal altijd zullen bestaan', maar ga er zorgvuldig op in
- 7.2. Laat de kerkenraad - indien hij met een gemeentelid, dat in gewetensnood verkeert, niet tot overeenstemming komt - verklaren dat hij van harte bereid is eerbiedig te luisteren naar het onderwijs van de Schriften en daarom ook zorgvuldig zal overwegen wat door de komende GS in het geval van een mogelijk besluit tot revisie, uit de Schriften zal worden aangevoerd
- 7.3. Laat de kerkenraad met het gemeentelid zoeken naar een modus vivendi gedurende de tijd tot de komende GS zich heeft uitgesproken over verzoeken tot revisie. En laat de kerkenraad daarmee van zijn kant bevorderen dat het betrokken gemeentelid met vreugde God kan dienen onder zijn leiding en herderlijke zorg. De kerkenraad kan o.m. toezeggen en voorstellen:
  - 7.3.1. Wij zullen uw overtuiging naar vermogen respecteren omdat wij ervan overtuigd zijn dat u daarin nauwgezet wilt luisteren naar het Woord van God
  - 7.3.2. U krijgt geen vrouwelijke ouderling op bezoek
  - 7.3.3. Indien een vrouwelijke predikant voorgaat, verwachten wij niet van u dat u deelneemt aan die eredienst
  - 7.3.4. Indien de pastorale nood u te groot wordt, kunt u met onze steun ad interim het gastlidmaatschap aanvragen bij een zuster gemeente waar u zich met uw bezwaren veilig voelt

7.4. Pas op voor onzuivere suggesties/beeldvorming rond de bezwaren en motieven van bezwaarde broeders en zusters. Het gaat niet over de kwaliteiten of de waarde of belangrijkheid van de vrouw, het gaat erom dat bezwaarde broeders en zusters vinden dat geen recht wordt gedaan aan wat God in zijn Woord zegt, met name. over het onderscheid in levensroeping en positie van man en vrouw.

8. Hoe moet een kerk die zich heeft uitgesproken tegen de vrouw in het ambt, omgaan met de situatie dat een zusterkerk een vrouwelijke ouderling afvaardigt naar de meerdere vergadering (classis of PS of GS)?

8.1. Advies 1: de kerkenraad kan binnen de classis een dringend appel doen om, zolang er nog revisieverzoeken lopen, geen vrouwelijke ambtsdragers naar de classis af te vaardigen (vergelijk hierbij wat sub 3.8 is opgemerkt)

8.2. Advies 2: volgens gereformeerd kerkrecht zijn de meerdere vergaderingen geen ambtelijke vergaderingen maar vergaderingen van afgevaardigden. Iedere plaatselijke kerk is primair verantwoordelijk voor wie zij afvaardigt. De basis waarop de afgevaardigden elkaar ontmoeten is voluit de gedeelde gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van die kerken. Daarom adviseren wij deze kerk – in elk geval zolang er nog een revisieverzoek van haar loopt – het in andere kerken te dragen als die wel vrouwelijke afgevaardigden sturen.

Na een onverhoopte afwijzing van haar revisieverzoek zal zij ook kerkverbandelijk zich opnieuw op haar positie moeten beraden.